

עין משפט
גזר מצוה

מב:

רבי עקיבא לנפשיה. ולא

אותם תירווצים וכשאמר לו

לוגמרא דמסכתא היה יודע ומה

שלא היה חושש משום דאית

אין הצעלים משלמים כופר

ו**נימא** רבי עקיבא לנפשיה והלא עצמו אין משתלם אלא מגופו הביאהו לבית דין וישלם לך אמר רב שמואל בר רב יצחק כשקדם בעליו ושחטו מהו דתימא לישתלם מנייה קמ"ל הואיל ובר קטלא הוא אע"ג דשחטיה לא לישתלם מנייה אי הכי לרבי אליעזר נמי כשקדם ושחטו ה"ג וסבר דלמא אית ליה טעמא אחרינא דעדף מהאי ונימא ליה ורבי אליעזר נמי לישני ליה שקדם ושחטו אמר לך התם הוא דנתכוון להרוג את הבתומה והרג את האדם דשור לאו בר קטלא הוא כלל דס"ד אמינא ניחייב אצטריך קרא למעוטי אבל הכא דמעיקרא בר קטלא הוה לא צריך קרא אע"ג דשחטיה ולר"ע נמי ודאי הכי הוה אלא אמר רב אסי האי מילתא מפי דגברא רבה שמיעי לי ומנו רבי יוסי ברבי חנינא סלקא דעתך אמינא הואיל

ט ואמר ר"ע אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם משתלם נמי ט דמי עבד מעלייה כתב רחמנא בעל השור נקי אמר ליה רבי זירא לרב אסי ט והא תבריה ר"ע לגזיזיה דתניא ר"ע אומר יכול ישלם מן העלייה ת"ל וכמשפט הזה יעשה לו מגופו משלם ואינו משלם מן העלייה אלא אמר רבא אצטריך ס"ד אמינא הואיל ומחמיירי בעבד יותר מבן חורין שבן חורין יפה סלע נותן סלע שלשים נותן שלשים ועבד יפה סלע נותן שלשים משתלם נמי דמי עבד מן העלייה כתב רחמנא בעל השור נקי תניא כותיה דרבא בעל השור נקי ר"ע אומר נקי מדמי עבד והלא דין הוא הואיל וחייב בעבד וחייב בבן חורין מה כשחייב בבן חורין חלקת בו בין תם למועד אף כשחייב בעבד נחלק בו בין תם למועד ועוד ק"ו ומה בן חורין שנותן כל שוויו חלקת בו בין תם למועד עבד שאינו נותן אלא שלשים אינו דין שנחלוק בו בין תם למועד לא מחמיירי בעבד יותר מבן חורין שבן חורין יפה סלע נותן סלע שלשים נותן שלשים ועבד יפה סלע נותן שלשים יכול יהא חייב ת"ל בעל השור נקי א"נןי מדמי עבד: תנו רבנן ורהמית איש או אשה אמר ר"ע וכי מה בא זה ללמדנו אם ללחייב על האשה כאיש הרי כבר נאמר כי יגח שור את איש או את אשה אלא להקיש אשה לאיש מה איש גזוקיו ליורשיו אף אשה

יגזיקה ליורשיה וסבר ר"ע לא ירית לה בעל שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע אמר ריש לקיש הלא אמר אלא בכופר הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתה והוה ליה ראוי לו ואין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק מאי טעמא אמר קרא והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו ובגזוקין לא אמר ר"ע והתניא והכה את האשה ויצאו ילדיה נותן נזק וצער לאשה ודמי ולדות לבעל ט ואין הבעל נותן ליורשיו אין האשה ט נותנת ליורשיה והיתה שפחה ונשתחררה וא

משמע כדפ"ה והא דנקט היתה שפחה ונשתחררה ולא נקט היתה משוחררת משום דע"כ כשאין לה בנים קאמר ולהכי נקט ונשתחררה דמשמע עתה מקרוב וה"ה לישראלית נשואה לגר ומת הגר דפטור דהא דמי ולדות לצעלה והא דנקט שפחה וגזירת משום דלורחא דמילתא כך דקטם משוחררת נשואה למשוחרר וסתמא גזירת לגר:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

ונימא ר"ע לנפשיה. כדאקשי ליה לר' אליעזר לעיל: **כשקדם בעליו ושחטו**. קודם שנגמר דינו אצטריך ליה קרא למפטריה: **אי הכי**. אמאי מותיב ר"ע לרבי אליעזר לעיל הביאהו לז"ד ולא אסיק אדעתיה דמאי לשנויי ליה כשקדם ושחטו אי לית ליה טעמא אחרינא: **אמר** לך. ר' אליעזר שקדם ושחטו

לא אצטריך קרא דהתם כי הרגו שלא בכוונה אצטריך למפטריה מכופר: **דשור** לאו בר קטלא הוא כלל. ואי לא מיעטיה הוה אמינא עיקר חיובו כופר הוא: **אכל הכא**. דשור בר קטלא הוא תמילת דינו נפטרי מממון ולא חלה עליו תשלומין דאיכא למימר הביאהו לז"ד הלכך כי קדים ושחטו נמי בלא קרא מיפטרי ולא לריך קרא: **לר"ע נמי ודאי הכי הוא**. קושיא היא: **נשלם דמי עבד מעלייה**. ואע"ג דמקטיל דהא לגבי חבלת אדם אין תורת חס עליו ואינו נפטרי בטענת הביאהו לז"ד כמז רחמנא נקיט: **והא סבריה רבי עקיבא לגזיזיה**. דאשמעינן כהדיא דאין משתלם אלא מגופו ואכתי איכא למימר הביאהו לז"ד: **הואיל ומחמיירי בעבד**. לגבי מועד: **חלקס** זו בין חס למועד. דמועד משלם כופר ותם פטור: **שאינו נותן אלא שלשים**. אפילו שוק ק' מנה: **והמים איש וגו'**. צמועד כחצי: **נוקיס ליורשיה**. ולא לצעלה: ט **ויורש חוטא**.

ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו וגו' שארו זו אשתו והא ליכא למימר דלדידה נימיב ירושה דדידיה דהא ממשפחתו כתיב אלא ה"ק ונתתם את נחלתו לקרוב אליו ממשפחתו ושארו שהיא אשתו הוא יורש אותה: **לא אמר ר"ע**. נוקיה ליורשיה: **אלא ככופר הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתתה**. הלכך לא זכתה זו מחיים: **והוא היה ראוי**. ולא מוחזק וקיימא לן בינש נוחלין כי"צ דף קיג.) דאין הבעל יורש את אשתו צראוי לבוא לאחר מיתתה כבמוחזק לה מחיים: **מאי טעמא**. אין כופר משתלם אלא לאחר מיתה אע"ג דכתיב והמית נימא דכיון שאמדוהו למיתה לישתלם מחיים: **והמים נו'**. שור אינו כסקילה והשור יסקל: **ודמי ולדות נצעל**. התורה זכתה לו דכתיב בעל האשה (שמות כב): **אין האשה ט נותנת ליורשיה**. נזק וצער: **היתה שפחה ונשתחררה נו'**. כלומר היתה משוחררת מעוצרת ממשוחרר: **או**

יגזיקה ליורשיה וסבר ר"ע לא ירית לה בעל שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע אמר ריש לקיש הלא אמר אלא בכופר הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתה והוה ליה ראוי לו ואין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק מאי טעמא אמר קרא והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו ובגזוקין לא אמר ר"ע והתניא והכה את האשה ויצאו ילדיה נותן נזק וצער לאשה ודמי ולדות לבעל ט ואין הבעל נותן ליורשיו אין האשה ט נותנת ליורשיה והיתה שפחה ונשתחררה וא

משמע כדפ"ה והא דנקט היתה שפחה ונשתחררה ולא נקט היתה משוחררת משום דע"כ כשאין לה בנים קאמר ולהכי נקט ונשתחררה דמשמע עתה מקרוב וה"ה לישראלית נשואה לגר ומת הגר דפטור דהא דמי ולדות לצעלה והא דנקט שפחה וגזירת משום דלורחא דמילתא כך דקטם משוחררת נשואה למשוחרר וסתמא גזירת לגר:

מסורת הש"ס

א) [נ"ר פסחי' ב:יג,] ט לעיל
ה. לג. [ערכין יד:יג,]
ג) רש"ל, ד) [נעיל ה.],
ט) כי"צ קרא:, ו) גלפויי'
אמר ר"ע, ו) וצ"ב קינ.
קכה:ה. ח) לקמן מעט,
ט) ז"ל נותן, ט) [שמות כב:],
ט) [נש"ל], ט) ז"ל נותן,
ט) ז"ל דפרכין. חליה,
ו) [וע"י חזק' כי"צ קיד: ד"ה מה:],

תורה אור השלם

- או בן יגח או בת יגח בפשט הזה יעשה לו: שמות כא לא
- וב יגח שור את איש או את אשה וזאת קקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור יקצי: שמות כא כח
- ואם שור נגח הוא מתמל שלשים ודויעד בבגדיו ולא ישקרונו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יקחו: שמות כא כט
- ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה והזיקה לבני ישראל להקט משפט כאשר יגח ה את משה: במדבר כז יא

הגהות הב"ח

א) גמ' אין הבעל טמן ליורשיו. כי"צ פירוש חס אין הבעל קיים טמן המזיק דמי ולדות ליורשיו ולא לאשה ואם אין האשה קיימת טמן המזיק מק וצער ליורשיה אלמא דאף בשאר מקקין דלאו כופר נמי הוי מקיה ליורשיה ולא לצעל ויהשאר חסרן:

גליון הש"ס

גמ' לחייב קל האשה באיש. ע"י לעיל טו ע"א: שם הואיל ואין ב"י גיטין דף מג ע"א:

מוסף רש"י

אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם. חס חבל אדם ששור תם ותם בלדס ושמו כי"ד חבלה שחבל שור בלדס וימר מחבלה שחבל האדם ששור משלם בעל השור אותו עדרף (ועליו ה.) בעל השור משלם אותו מותר נזק שלם (ערכין יד:.) והא תבריה ר"ע לגזיזיה. למה אגרופו, דלאמר כשההדין כפ"ק (י.) אדייה לגזיזיה וקס (ועליו ה.) ואין הבעל נוטל בראוי. כגון שמתה אשתו ואמר קן מת אביה, דמתה זו ראויה לה אילו היתה קיימת, כבמוחזק. ירושה שהיא מוחזקת כבר קודם מיתתה כגון שמת אביה ואמר קן מתה היא (ושב"ס ב"ב קיג.),